

**2022 ICSID TAHKİM KURALLARI: DAHA ETKİN
BİR TAHKİM YARGILAMASI İÇİN
GETİRİLEN DEĞİŞİKLİKLER**

***THE 2022 ICSID ARBITRATION RULES: CHANGES
INTRODUCED FOR A MORE EFFICIENT
ARBITRATION PROCEEDINGS***

Dr. Öğr. Üyesi Gökçe ARIKAN*

ÖZ

2022 ICSID Tahkim Kuralları kendisinden önceki 2006 ICSID Tahkim Kurallarının uygulanmasından çıkarılan dersler neticesinde uzun yıllar süren bir çabanın sonucudur. Tahkim yargılaması sürecinin basitleştirilmesi, tahkim yargılamasındaki zaman ve maliyetlerin azaltılması ve en önemlisi uyuşmazlıkların adil bir şekilde çözümlenerek etkin bir tahkim yargılaması gerçekleştirilmesi bakımından 2022 ICSID Tahkim Kurallarının, kendisini önemli oranda etkileyen tahkim davaları da dikkate alınarak incelenmesi amaçlanmaktadır. 2022 ICSID Tahkim Kurallarının etkin bir tahkim yargılamasına imkan sağlaması, uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak ICSID tahkimine daha fazla erişim ve yatırımların teşvik edilmesi neticesinde ekonomik kalkınma sağlayacağından önem arz etmektedir. 2022 ICSID Tahkim Kuralları ile etkin bir tahkim yargılaması için maliyetlerin azaltılması ve yargılama prosedürlerinin hızlandırılması, üçüncü taraf finansmanı bildirim, masrafların tahsisi ve masraflar için teminat ve şeffaflığa ilişkin birçok yeni kural ihdas edilmiştir. 2022 ICSID Tahkim Kurallarının etkin bir tahkim yargılaması için önemli değişiklikler getirdiği görülmektedir. Ancak 2022 ICSID Tahkim Kurallarının etkin bir tahkim yargılaması amacını ne oranda gerçekleştireceği, söz konusu kuralların gelecekteki tahkim davalarında uygulanması ile belirlenir.

Makalenin Geliş Tarihi : 31/12/2024

Makalenin Kabul Tarihi : 23/01/2025

* Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi, e-mail: gokce.arikan@balikesir.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0883-1795>

Anahtar Kelimeler: 2022 ICSID Tahkim Kuralları, Süre Sınırları, Üçüncü Taraf Finansmanı Bildirimi, Bölünme Prosedürü, Masraflar İçin Teminat, Şeffaflık, Hızlandırılmış Prosedür

ABSTRACT

The 2022 ICSID Arbitration Rules are the result of a multi-year effort, drawing on lessons learned from the implementation of the previous the 2006 ICSID Arbitration Rules. The 2022 ICSID Arbitration Rules are intended to be examined within the framework of simplifying the arbitration process, reducing the time and costs of arbitration proceedings, and most importantly, ensuring that disputes are resolved fairly and that an effective arbitration proceeding is carried out, taking into account the arbitration cases that significantly affect it. It is important that the 2022 ICSID Arbitration Rules facilitate effective arbitration proceedings, as they will provide greater access to ICSID arbitration as a dispute resolution method and encourage economic development by encouraging investments. The 2022 ICSID Arbitration Rules have introduced many new rules for efficient arbitration proceedings, including reducing costs and expediting proceedings, notice of third-party funding, allocation of costs and security for costs, and transparency. It is seen that the 2022 ICSID Arbitration Rules bring important changes for effective arbitration proceedings. However, the extent to which the 2022 ICSID Arbitration Rules will achieve the goal of effective arbitration proceedings will be determined by the application of these rules in future arbitration cases.

Keywords: The 2022 ICSID Arbitration Rules, Time Limits, Notice of Third-Party Funding, Bifurcation Procedure, Security for Costs, Transparency, Expedited Arbitration

Giriş

14.10.1966 tarihinde yürürlüğe giren Devletler ve Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümü Hakkında 1965 Konvansiyonu (ICSID Konvansiyonu)¹'na taraf her bir devletin temsilcisinden oluşan ve *International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID)*'in yönetim organı olan İdari Konsey (*The Administrative Council*)

1 ICSID, Devletler ve Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümü Hakkında 1965 Konvansiyonu (ICSID Konvansiyonu) ile kurulmuştur. Konvansiyona taraf 157 devlet için bkz., ICSID, Database of ICSID Member States, 30.12.2024 tarihinde <https://icsid.worldbank.org/about/member-states/database-of-member-states> adresinden erişildi.

ICSID Konvansiyonu mad. 6/1(a)-(c) hükümleri gereğince, Konvansiyonun hükümlerini tamamlayan kuralları kabul etmektedir ve söz konusu kurallar İdari Konsey'in üçte iki çoğunluk oyuyla değiştirilebilmektedir (ICSID Konvansiyonu mad. 6/1). ICSID Konvansiyonu ve İdari Düzenlemelerle (Administrative Regulations) çelişmediği sürece taraflar ICSID Tahkim Kurallarını sözleşme ile değiştirmekte serbesttir (2022 ICSID Tahkim Kuralları 1. Kural).

İlk Tahkim Kuralları 25.09.1967 tarihinde İdari Konsey tarafından kabul edilerek 01.01.1968 tarihinde yürürlüğe girdi. Daha sonra söz konusu tahkim kurallarında 1984, 2003, 2006 ve son olarak da 2022 tarihinde değişiklikler yapılmıştır. Kamuoyu istişareleri, ICSID'e taraf devletlerle resmi ve gayriresmi görüşmeler ve altı çalışma belgesi² sonucunda kabul edilen 2022 ICSID Tahkim Kurallarının değişiklik süreci Ekim 2016 tarihinde başlatılmıştır³. Bu anlamda 2022 yılındaki değişiklik için harcanan çabanın 1984, 2003 ve 2006 tarihlerinde gerçekleştirilen ve hazırlıkları iki yıldan az bir zaman alan değişikliklere nazaran çok daha fazla olduğu görülmektedir⁴. 670'den fazla tahkim yargılamasında başvurulmuş 2006 ICSID Tahkim Kuralları uygulanmasından çıkarılan dersler, 1 Temmuz 2022 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 2022 ICSID Tahkim Kurallarının kabul edilmesinde etkili olmuştur⁵. Zira 1972 yılında ilk tahkim davasının kaydedilmesinden bu yana ICSID Konvansiyonu ve Ek Tesis Kuralları kapsamında 800'den fazla tah-

2 İlk çalışma belgesi (WP # 1) 03.08.2018, ikinci çalışma belgesi (WP # 2) 15.03.2019, üçüncü çalışma belgesi (WP # 3) 16.08.2019, dördüncü çalışma belgesi (WP # 4) 28.02.2020, beşinci çalışma belgesi (WP # 5) 15.06.2021, altıncı çalışma belgesi (WP # 6) ise 12.11.2021 tarihinde yayınlandı. bkz., ICSID, ICSID Rules and Regulations Amendment, 30.12.2024 tarihinde <https://icsid.worldbank.org/resources/rules-amendments> adresinden erişildi.

3 Crina Baltag, Maria José Alarcon: "2022 ICSID Regulations and Rules: Towards Efficiency and Consistency in Investment Arbitration Proceedings", Editörler: João Bosco Lee, Flavia Foz Mange, (Revista Brasileira de Arbitragem, Kluwer Law International, C. 19, S. 75, 2022, s.163-186), s.168.

4 Antonio R. Parra: "The 2022 Amendments of the Regulations and Rules of the International Centre for Settlement of Investment Disputes: Change and Continuity", (Journal of World Investment & Trade, C.23, 2022, s.717-736), s.726.

5 Ignacio Torterola, Farhod Sharipov: "Note The 2022 ICSID Arbitration Rules: Modernizing International Investment Dispute Resolution", (ICSID Review, C.39, S.1, 2024, s.52-60), s.53.

kim yargılamasının sonuçlandırıldığı⁶ dikkate alındığında; 2006 ICSID Tahkim Kuralları şu ana kadar en fazla uygulama alanı bulmuş ve bu uygulamalardan çıkarılan sonuçlar 2022 ICSID Tahkim Kurallarını önemli oranda etkilemiştir. Bu anlamda 2022 ICSID Tahkim Kuralları, kendisinden önceki 2006 ICSID Tahkim Kurallarında önemli değişiklikler yapmış ve 56 olan kural sayısını 86'ya çıkarmıştır.

2022 ICSID Tahkim Kuralları, ICSID tahkim yargılamasının yönetimini daha verimli ve şeffaf hale getirmek ve ICSID'in tesislerini daha geniş bir dava yelpazesi için erişilebilir kılmayı hedeflemektedir⁷. 2022 ICSID Tahkim Kuralları, daha fazla erişim ve hız sağlamak, şeffaflığı artırmak için prosedürleri basitleştirmeyi ve nihai olarak ekonomik büyüme için yabancı yatırımı kolaylaştırmayı amaçlamaktadır⁸. 30.06.2023 tarihi itibarıyla, 33 dava 2022 ICSID Tahkim Kuralları veya 2022 ICSID Ek Tesis Tahkim Kuralları⁹ uyarınca yürütülmektedir¹⁰.

6 Karl-Heinz Böckstiegel: Introduction, Editörler: Richard Happ, Stephan Wilske, ICSID Rules and Regulations 2022: Article-by-Article Commentary, Verlag C.H. Beck oHG, München, Germany 2022, s. 1.

7 ICSID, The First Year of Practice Under the ICSID 2022 Rules, s. 2, 30.12.2024 tarihinde https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/The_First_Year_of_Practice_Under_the_ICSID.Rules.pdf adresinden erişildi; Torterola / Sharipov, s.60.

8 ICSID Administrative Council Approves Amendment of ICSID Rules, News Releases, 21.03.2022, 30.12.2024 tarihinde <https://icsid.worldbank.org/news-and-events/communiques/icsid-administrative-council-approves-amendment-icsid-rules> adresinden erişildi.

9 Avrupa Birliği veya Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği gibi bölgesel ekonomik entegrasyon örgütleri, ICSID Ek Tesis Kuralları aracılığıyla ICSID yargı yetkisinden yararlanır (2022 ICSID Additional Facility Rules 2/1(c)). Ek Tesisin pratik önemi, ev sahibi Devletin veya yatırımcının vatandaşı olduğu devletin ICSID Konvansiyonuna taraf olmadığı davalarda ortaya çıkmaktadır., Rudolf Dolzer: Principles of International Investment Law, Editörler: Rudolf Dolzer, Ursula Kriebaum, Christoph Schreuer, Oxford University Press 2022, s. 345; Örneğin NAFTA kapsamındaki birçok davada Kanada ve Meksika ICSID'e taraf olmamasına rağmen; ABD, ICSID Konvansiyonuna taraf olduğundan, Kanada ve Meksika bakımından, ICSID Ek Tesis Kuralları uygulanmıştır. Ancak ICSID Ek Tesis Kuralları kapsamındaki bir tahkim yargılaması, ICSID Konvansiyonu tarafından yürütülmediğinden, ICSID Konvansiyonu kapsamında hakem mahkemesince verilen kararların tanınması ve tenfizine ilişkin hükümler Ek Tesis kapsamında verilen kararlara uygulanmayacağından, söz konusu kararlar 1958 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizine İlişkin Sözleşme (New York Sözleşmesi) kapsamında uygulanır. Ayrıca, Ek Tesis kapsamında verilen kararlar, ICSID

2022 ICSID Tahkim Kurallarının, tahkim yargılaması sürecini basitleştirmesini, tahkim yargılamasındaki zaman ve maliyetleri azaltmasını ve aynı zamanda uyuşmazlıkların adil ve etkili bir şekilde çözülmesini sağlama amaçları¹¹ kapsamında mevcut değişikliklerin, önceki ICSID tahkim davaları ile birlikte incelendiği makalemiz; ilk bölümde maliyetlerin azaltılması ve yargılama prosedürlerinin hızlandırılmasına ilişkin değişiklikler, ikinci bölümde üçüncü taraf finansmanı bildirimini, üçüncü bölümde masrafların tahsisine ilişkin değişiklikler ve masraflar için teminat ve son bölümde şeffaflığa ilişkin değişiklikler olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır.

I. MALİYETLERİN AZALTILMASI VE YARGILAMA PROSEDÜRLERİNİN HIZLANDIRILMASINA İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER

A. Hakem Mahkemesi ve Tarafların Genel Yükümlülüğü

2006 ICSID Tahkim Kurallarında hakem mahkemesi ve tarafların yargılama prosedürüne ilişkin açıkça düzenlenmiş yükümlülükleri söz konusu değilken; 2022 ICSID Tahkim Kuralları genel bir yükümlülük olarak bu durumu düzenlemiştir. Buna göre hakem mahkemesi ve taraflara, yargılamayı iyi niyetle (*good faith*)¹², süratle ve uygun maliyetli bir şekilde (*an expeditious and cost-effective manner*) yürütme genel yükümlülüğü getirilmiştir (2022 ICSID Tahkim Kuralları 3/1. Kural).

2022 ICSID Tahkim Kuralları ile hakem mahkemesine, dilekçeler için son tarihler belirlemek ve gecikmeleri önlemeye ve maliyetleri azaltmaya

tahkim kararlarının aksine, yetkili ulusal mahkemelerin incelemesinden ve iptalinden muaf değildir. bkz., *Metalclad Corporation v. United Mexican States*, 30.08.2000, (ICSID Reports, C.5, 2002, s.209 – 235), s.235.

10 The First Year of Practice Under the ICSID 2022 Rules, s.2.

11 Torterola / Sharipov, s.56.

12 Tahkim yargılaması bakımından iyi niyet (*good faith*), tahkim sürecini baltalayacak veya engelleyecek şekilde hareket edilmemesini ifade eder. Buna uyuşmazlığın etkili bir şekilde çözümünü engelleyen taktikler, uyuşmazlığı ağırlaştırarak veya tahkimin usul bütünlüğünü tehlikeye sokan davranışlar da dahildir. Başka bir deyişle, kötüye kullanılan herhangi bir usul hakkı, iyi niyet yükümlülüğünün ihlalini oluşturur. Gecikmeler, engellemeler, dava karşısı tedbirlerin kötüye kullanılması, işlemleri geciktirmek amacıyla hakem itirazları prosedürü ve tahkim masraflarını ödemeyi reddetme gibi uygulamalar, tahkim yargılamasında iyi niyet görevini ihlal etme riski taşıyan en yaygın davranışlardır. bkz., Stephan Wilske: “Legal Challenges to Delayed Arbitral Awards”, (Contemporary Asia Arbitration Journal, C.6, S.2, 2013, s.153–186), s.167.

yardımcı olabilecek duruşmalar planlamak da dahil olmak üzere, tahkim yargılamasını etkin olarak yürütmesi için daha fazla imkan verilmektedir.

B. Elektronik Dosyalama

2022 ICSID Tahkim Kuralları 4/2. Kural ile tahkim yargılamasındaki belgelerin elektronik olarak dosyalanması kuralı getirilmiştir. Ancak özel durumlarda, hakem mahkemesinin belgelerin farklı bir formatta dosyalanmasına karar vermesi düzenlenmiştir. Böylece 2022 ICSID Tahkim Kuralları tüm dosyalamaları elektronik hale getirmiştir¹³. Fiziki dosyalama için özel nedenler olmadığı sürece tüm dosyalamaların elektronik olarak yapılması ile süreçlerin daha hızlı, daha çevre dostu ve daha az maliyetli hale getirilmesi amaçlanmaktadır.¹⁴.

2022 ICSID Tahkim Kurallarının uygulandığı tahkim yargılamalarında, dilekçelerin elektronik versiyonunun e-posta ile gönderilmesi ve aynı zamanda ICSID tarafından oluşturulan dosya paylaşım platformuna (*Electronic Platform Filing*) yüklenmesine karar verilirken¹⁵; bazı tahkim yargılamalarında da e-posta ile gönderim ve dosya paylaşım platformuna elektronik olarak yüklemenin yanı sıra fiziki gönderime de karar verilmiştir¹⁶.

Tahkim yargılamasına ilişkin belgelerin elektronik olarak dosyalanması düzenlenmesi ile artık elektronik dosyalama kural haline getirilmiştir¹⁷.

13 Maria José Alarcon: “ICSID Reform: Balancing the Scales?”, Kluwer Arbitration Blog, 28.01.2022, 30.12.2024 tarihinde <https://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2022/01/28/icsid-reform-balancing-the-scales/> adresinden erişildi.

14 ICSID, Backgrounder on Proposals for Amendment of the ICSID Rules, 30.12.2024 tarihinde https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/Amendment_Backgrounder.pdf adresinden erişildi.

15 *NiQuan Energy LLC and NiQuan Energy Trinidad Limited v. Trinidad and Tobago*, ICSID Case No. ARB/24/17, Procedural Order No. 1, 11.12.2024, s.13, 30.12.2024 tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11925/DS20291_En.pdf adresinden erişildi; ICSID, *Klesch Group Holdings Limited, Klesch Refining Denmark A/S and Kalundborg Refinery A/S v. Kingdom of Denmark*, ICSID Case No. ARB/23/48, Procedural Order No. 1, 14.06.2024, s.10, 30.12.2024 tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11580/DS19956_En.pdf adresinden erişildi.

16 *Almaden Minerals Ltd. and Almadex Minerals Ltd. v. United Mexican States*, ICSID Case No. ARB/24/23, Procedural Order No. 1, 27.11.2024, s.13, 30.12.2024 tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11985/DS20313_En.pdf adresinden erişildi.

17 Torterola / Sharipov, s. 54.

2022 ICSID Tahkim Kuralları mad. 4, ICSID Konvansiyonu'na taraf devletler ile kamuoyundan büyük bir destek almıştır; zira hem maliyetlerin azaltılması hem de yargılama prosedürlerinin hızlandırılması ile çevre dostu bir sonuç ortaya çıkmaktadır¹⁸.

C. Uzaktan Oturum

2022 ICSID Tahkim Kuralları 29. Kural, ilk oturumun hakem mahkemesinin uygun gördüğü herhangi bir yolla, şahsen (*in person*) veya uzaktan (*remotely*) yapılmasını düzenlemektedir. 2022 ICSID Tahkim Kuralları 32. Kural, hakem mahkemesi başkanının, hakem mahkemenin diğer üyeleri ve taraflarla istişare ettikten sonra oturumun tarihini, saatini ve yöntemini belirleyeceğini düzenlemektedir. Söz konusu oturum, şahsen yapılabileceği gibi sanal bir oturum olarak da yapılabilir. Uygulamada genellikle tahkim yargılamalarında videokonferans yoluyla (zoom üzerinden) sanal oturumlar gerçekleştirilmektedir.

D. Açıkça Hukuki Dayanaktan Yoksunluk

Açıkça hukuki dayanaktan yoksunluk (*manifest¹⁹ lack of legal merit*), mahkemelerin bir iddiayı yargılamanın erken aşamalarında reddetmesine olanak tanır ve böylece taraflarca dava kaynaklarının israf edilmesi önlenir²⁰. Hukuki (*legal*) terimi, olgusalın (*factual*) aksi olarak kullanılır²¹. Böylece ilk

18 ICSID, Rule Amendment Project - Member State/Public Comments on Working Paper # 1, 03.08.2018, s.76-77, 30.12.2024 tarihinde https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/amendments/Compendium_Comments_Rule_Amendment_3.15.19.pdf adresinden erişildi.

19 *Trans-Global Petroleum Inc. v. Hashemite Kingdom of Jordan* davasında, “açıkça” kelimesinin olağan anlamının, davalının itirazını açık ve belirgin bir şekilde, nispeten kolay ve süratli bir şekilde ortaya koyması gerektirdiğine karar vermiştir. Bu anlamda standart yüksek tutulmuştur. bkz, *Trans-Global Petroleum Inc. v. Hashemite Kingdom of Jordan*, ICSID Case No. ARB/07/25, 12.05.2008, paragraf 88, 30.12.2024 tarihinde http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C254/DC750_En.pdf adresinden erişildi; *MOL Hungarian Oil and Gas Company Plc v. Republic of Croatia*, ICSID Case No. ARB/13/32, 02.12.2014, paragraf 45, 30.12.2024 tarihinde http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C3244/DC5212_En.pdf adresinden erişildi.

20 ICSID, Proposals for Amendment of the ICSID Rules — Working Paper #1, 02.08.2018, paragraf 368, 30.12.2024 tarihinde https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/WP1_Amendments_Vol_3_WP-updated-9.17.18.pdf adresinden erişildi.

21 ICSID, Suggested Changes to the ICSID Rules and Regulations 21.05.2005, s.7, 30.12.2024 tarihinde

itirazlar, olgusal konularla değil hukuki konularla ilgili olacağından yargılamanın erken aşamasında davanın olguları hakkında gereksiz tartışmalardan kaçınılmış olması hedeflenmektedir²².

2006 ICSID Tahkim Kuralları 41/5. Kural, tarafların kaynaklarını gereksiz yere tüketmeden önce, açıkça hukuki dayanaktan yoksun olan iddiaların sürecin erken aşamalarında reddedilmesine imkan vermektedir²³. Ancak esasa uygulanan söz konusu kuralın aynı zamanda yargı yetkisine ve mahkemenin yetkisine ilişkin itirazları da kapsayıp kapsamadığı farklı davalarda gündeme gelmiş ve *Ansung v. China*²⁴ davasında olduğu gibi söz konusu kuralı yargı yetkisine uygulanabilir olarak yorumlayan davalar ışığında kuralın yargı yetkisine ve mahkemenin yetkisine ilişkin itirazları da kapsamayı yönünde değişiklik yapılmıştır²⁵.

2022 ICSID Tahkim Kuralları 41/1. Kuralda, artık açıkça hukuki dayanaktan yoksun olarak reddedilmenin sadece tahkim yargılamasının esasına ilişkin değil aynı zamanda mahkemenin yargı yetkisine ilişkin olan durum-

<https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/Suggested%20Changes%20to%20the%20ICSID%20Rules%20and%20Regulations.pdf> adresinden erişildi.

- 22 Aurelia Antonietti, “The 2006 Amendments of the ICSID Rules and Regulations and the Additional Facility Rules”, (ICSID Review, C.21, S.2, 2006, s.427-448), s.440.
- 23 Açıkça hukuki dayanaktan yoksunluk itirazı sebebiyle şu ana kadar 10 davada bu itiraz kabul edilerek tahkim yargılamaları bu gerekçeyle tamamen reddedilmiştir. bkz., *Global Trading Resource Corp. and Globex International, Inc. v. Ukraine*, ICSID Case No. ARB/09/11, 01.12.2010, *RSM Production Corporation and others v. Grenada*, ICSID Case No. ARB/10/6, 10.12.2010, *Edenred SA v. Hungary*, ICSID Case No. ARB/13/21, 07.02.2019, *InfraRed Environmental Infrastructure GP Limited and others v. Kingdom of Spain*, ICSID Case No. ARB/14/12, 08.03.2021, *Ansung Housing Co., Ltd. v. People's Republic of China*, ICSID Case No. ARB/14/25, 09.03.2017, *Watkins Holdings S.à r.l. and others v. Kingdom of Spain*, ICSID Case No. ARB/15/44, 22.01.2024, *Lotus Holding Anonim Şirketi v. Turkmenistan*, ICSID Case No. ARB/17/30, 06.04.2020, *Almasryia for Operating & Maintaining Touristic Construction Co. L.L.C. v. State of Kuwait*, ICSID Case No. ARB/18/2, 01.11.2019, *AFC Investment Solutions S.L. v. Republic of Colombia*, ICSID Case No. ARB/20/16, 24.02.2022, *AHG Industry GmbH & Co. KG v. Republic of Iraq*, ICSID Case No. ARB/20/21, 30.09.2022, 30.12.2024 tarihinde <https://icsid.worldbank.org/cases/content/tables-of-decisions/manifest-lack-of-legal-merit> adresinden erişildi.
- 24 *Ansung Housing Co., Ltd. v. People's Republic of China*, ICSID Case No. ARB/14/25, 09.03.2017, 30.12.2024 tarihinde http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C3885/DC10053_En.pdf adresinden erişildi.
- 25 ICSID, Proposals for Amendment of the ICSID Rules — Working Paper #1, 02.08.2018, s. 178-179, 30.12.2024 tarihinde https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/WPI_Amendments_Vol_3_WPupdated-9.17.18.pdf adresinden erişildi.

larda da mümkün olduğu açıkça düzenlenmektedir. Dolayısıyla 2022 ICSID Tahkim Kuralları 41/1. Kural, 2006 ICSID Tahkim Kuralları 41/6. Kuralın ihtiyaçlara uygun olarak geliştirilmesiyle ortaya çıkmıştır.

D. Yargılama Prosedürüne İlişkin Süre Sınırları

ICSID tahkim yargılamaları, büyük ölçekli yatırım projelerinin kapsamı ve karmaşıklığı başta olmak üzere davalı devletlerin yargılama prosedürlerini geciktirmek için yargı yetkisi itirazı veya başarısız olsa bile müzakerelere başvurmaları gibi taktiksel sebeplerle genellikle üç-beş yılda tamamlanmakta hatta bazen daha fazla da sürebilmektedir²⁶.

2022 ICSID Tahkim Kuralları 12. Kural, hakem mahkemesinin süre sınırlarına riayet etmek için elinden gelenin en iyisini yapmasını ve söz konusu süre sınırlarına riayet edemediği durumunda da taraflara gecikmeyi haklı kılan özel koşulları ve karar için beklenen tarihi bildirmesi gerektiğini açıkça düzenlemiştir. 2022 ICSID Tahkim Kuralları 3. Kuralında yer alan genel yükümlülüğe ek olarak, 12. Kural, tahkim mahkemesine süre sınırlarına riayet etme konusunda en iyi çaba (*best efforts*) yükümlülüğü yüklemektedir. Dolayısıyla hakem mahkemesinin, yargılamaların iyi niyet ve süratle yürütülmesi yükümlülüğüyle uyumlu bir şekilde uzun süren tahkim yargılamalarını daha kısa sürede sonuçlandırması amaçlanmaktadır.

2006 ICSID Tahkim Kurallarında kararın verilmesi için herhangi bir süre sınırı öngörülmemektedir. 2006 ICSID Tahkim Kurallarına göre yürütülen ICSID tahkimlerinde, esasa ilişkin duruşmadan karara kadar geçen ortalama süre 472 gün yani 1,2 yıldır²⁷. ICSID tahkimlerinde en uzun yargılama ise yargı yetkisi ve esasa ilişkin duruşmadan itibaren 1.860 gün yani

26 Adam Raviv, "A Few Steps to a Faster ICSID", (Global Arbitration Review, C.8, S.5, s.23-26), s.23; Julien Chaisse, "Delays Expected but Duration of Delays Unpredictable: Causes, Types, and Symptoms of Procedural Applications in Investment Arbitration", (Arbitration International, C.37, S.4, 2021, s.863-901), s.866.

27 Anthony Sinclair, Louise Fisher, Sarah Macrory: "ICSID Arbitration: How Long Does It Take?", ICSID Statistic, 30.12.024 tarihinde https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/parties_publications/C3765/Claimant%27s%20Response%20to%20the%20Respondent%27s%20Requests%20under%20ICSID%20Arbitration%20Rules%2028%281%29%20and%2039%281%29/Legal%20Authorities/CL-13.PDF adresinden erişildi; Susan D. Franck: Arbitration Costs: Myths and Realities in Investment Treaty Arbitration, Oxford University Press 2019, s.121.

5,1 yıl süren *Pey Casado v. Şili* davasıdır²⁸. 2022 ICSID Tahkim Kuralları ile kararın mümkün olan en kısa zamanda ve diğer tüm durumlarda en geç 240 gün içinde verilmesi değişikliği (Kural 58/1(c)) ile artık ICSID tahkimlerinin ortalama süresi yarı oranında azaltılmaktadır. 2022 ICSID Tahkim Kurallarında başta hakem mahkemesi kararları olmak üzere prosedüre ilişkin süre sınırları öngörülmuş olması tahkim yargılamasına hız kazandıracak önemli değişikliklerdendir.

Söz konusu süre sınırları 2022 ICSID Tahkim Kurallarında farklı durumlar için ayrı kurallar olarak düzenlenmektedir. Söz konusu süre sınırlamalarının büyük bir kısmı 2006 ICSID Tahkim Kurallarında düzenlenmemiş olan ve 2022 ICSID Tahkim Kurallarında düzenlenen yeni değişikliklerdir.

Hakem atama talebine 20 gün içinde cevap verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 19/3. Kural), bir tarafın hakeminin reddi talebinde bulunması durumunda diğer tarafça 21 gün içinde cevap verilmesi ve cevabın alınması ya da 21 günlük sürenin sona ermesinden sonra 5 gün içinde ilgili hakemin beyanını sunması (2022 ICSID Tahkim Kuralları 22/1(d). Kural), hakem mahkemesinin teşkilinden sonraki 60 gün içinde ilk oturumun yapılması (2022 ICSID Tahkim Kuralları 29/3. Kural), prosedüre ilişkin tarafların anlaşmalarının ya da mahkemenin kararlarının hakem mahkemesi tarafından ilk oturumdan sonraki 15 gün için yayınlanması (2022 ICSID Tahkim Kuralları 29/5. Kural), açıkça hukuki dayanaktan yoksunluk itirazına ilişkin kararın 60 gün içinde verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 41/2(e). Kural), bölünme talebi ile ilgili ilk itiraza 30 gün içinde karar verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 44/1(e). Kural), bölünme ilk itirazının esasa dahil edilmesi durumunda 240 gün içinde karar verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 44/4(c). Kural), ilk itirazların esasa dahil edilmesi durumunda 240 gün içinde karar verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 45/(d). Kural), bölünme talebiyle birlikte ilk itiraza ilişkin davalarda 180 gün içinde karar verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 58/1(b). Kural), kararın mümkün olan en kısa zamanda ve diğer tüm durumlarda en geç 240 gün içinde verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 58/1(c). Kural), geçici tedbirler hakkında 30 gün içinde karar verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 47/2(d). Kural), masraflar için teminat kararının 30 gün içinde verilmesi (2022 ICSID Tahkim

28 *Victor Pey Casado and President Allende Foundation v. Republic of Chile*, ICSID Case No. ARB/98/2, 30.12.2024 tarihinde <https://icsid.worldbank.org/cases/case-database/case-detail?CaseNo=ARB/98/2> adresinden erişildi.

Kuralları 53/2(d). Kural), tarafların 150²⁹ günden fazla tahkim yargılamasında hareketsiz kalması sonrasında yargılamanın sona erdirilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 57/1-2. Kural), 60 gün içinde ek karar ve düzeltme kararı verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 61/7. Kural), uyuşmazlığın tarafı olmayan kişinin sunumuna ilişkin 30 gün içinde karar verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 67/5. Kural), yorum, revizyon ve iptal kararlarının 120 gün içinde verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 72/5. Kural), kararın yürürlüğünün durdurulması hakkında 30 gün içinde karar verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 73/3(d). Kural) düzenlenmiştir.

2022 ICSID Tahkim Kuralları ile ilk kez düzenlenen hızlandırılmış prosedüre ilişkin olarak da ayrı süre sınırları öngörülmüştür. Buna göre hızlandırılmış prosedürde kabul talebinin alınmasından itibaren 10 gün içinde hakemin atama talebini kabul etmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 79. Kural), hızlandırılmış prosedürde hakem mahkemesinin teşkilinden sonraki 30 gün içinde ilk oturumun yapılması (2022 ICSID Tahkim Kuralları 80/1. Kural), hızlandırılmış prosedürde kararın mümkün olan en kısa sürede ve her durumda en geç 120 gün içinde verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 81/1(i). Kural), hızlandırılmış prosedürde ek karar ve düzeltme kararının 30 gün içinde yayınlanması (2022 ICSID Tahkim Kuralları 83. Kural), hızlandırılmış prosedürde yorum, revizyon ve iptal kararlarının 60 gün içinde verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 84/1/(f). Kural) düzenlenmiştir.

Hakem mahkemesinin süre sınırlarına riayet konusunda sadece en iyi çabayı (*best efforts*) göstermesi ve taraflara gecikmeyi haklı kılan özel durumları ve kararı vermeyi beklediği tarihi bildirmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 12. Kural) düzenlendiğinden söz konusu süre sınırlarına uyulması noktasında bir zorunluluk söz konusu değildir³⁰. Bu anlamda yargılama prosedürlerine ilişkin süre sınırlarına riayet bakımından, ICC tahkim yargılamasında olduğu gibi kararların verilmesinde gecikme olması durumunda hakem

29 2006 ICSID Tahkim Kuralları 45. Kural ile tarafların yargılamada herhangi bir adım atmamaları sebebiyle yargılamayı durdurmuş sayılacakları süre 6 ay olarak düzenlenmekteydi. 2022 ICSID Tahkim Kuralları 57/1-2. Kural ise bu süreyi biraz daha kısaltılmaktadır.

30 Marlena Harutyunyan, “The Revised ICSID Rules: A Further Step Towards Transparency and Efficiency”, Editör: Matthias Scherer, ASA Bulletin, (Kluwer Law International, C.40, S.3, 2022, s. 529 – 540), s.530.

ücretlerinin belirli oranlarda düşürülmesine³¹ benzer bir düzenleme, ICSID tahkim yargılamasındaki uzun sürelerle ilişkin sorunlara daha olumlu bir katkı sağlaması bakımından değerlendirilebilirdi.

E. Hızlandırılmış Prosedür

Hızlandırılmış prosedür, daha az karmaşık tahkim yargılamalarında ön plana çıkan, özellikle sınırlı mali kaynaklara sahip olan küçük ve orta ölçekli şirketler için uyumsuzluk çözüm yöntemi olarak ICSID tahkimine daha fazla erişim ve böylece yatırımların teşvik edebilmesini sağlayan bir usuldür³². Bu anlamda hızlandırılmış prosedür, daha fazla zorluk derecesi içeren veya iddiayı sonuçlandırmak için hukuki ve olgusal konuların daha kapsamlı ve geniş bir analizini gerektiren davalar için değil; açık (*evident*), net (*clear*) veya apaçık (*obvious*) olan yargılamalara yönelik bir prosedürdür³³. Dolayısıyla hızlandırılmış prosedürde, yargılamanın bölünmesine ve bir iddianın açıkça hukuki dayanaktan yoksun olduğu itirazına izin verilmemektedir³⁴.

2006 ICSID Tahkim Kurallarında hızlandırılmış prosedüre ilişkin bir düzenleme olmamakla birlikte sadece tarafların hızlandırılmış prosedür hakkında anlaşmalarından bahsedilmekteydi (Kural 41/5). 2022 ICSID Tahkim Kuralları ise hızlandırılmış prosedürü özel olarak düzenlemektedir. 2022 ICSID Tahkim Kurallarının 12. bölümünde 75-86 kuralları arasında düzenlenen hızlandırılmış prosedür, maliyetleri düşürmek amacıyla tahkimi basitleştirmeyi ve süreleri kısaltmayı hedeflemektedir³⁵.

31 ICC (International Court of Arbitration), Note to Parties and Arbitral Tribunals on the Conduct of the Arbitration under the ICC rules of Arbitration, 01.01.2021, paragraf 155, 30.12.2024 tarihinde <https://iccwbo.org/wp-content/uploads/sites/3/2020/12/icc-note-to-parties-and-arbitral-tribunals-on-the-conduct-of-arbitration-english-2021.pdf> adresinden erişildi.

32 Torterola / Sharipov, s.54.

33 *Vasilisa Ershova and Jegor Jeršov v. Republic of Bulgaria*, ICSID Case No. ARB/22/29, Decision on the Respondent's objections pursuant to ICSID Arbitration Rule 41(5), 25.07.2023, s.10, 30.12.2024 tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C10898/DS19003_En.pdf adresinden erişildi.

34 Baltag / Alarcons, s.183.

35 Amy Roebuck Frey, Cedric Soule: Part 3: ICSID Arbitration Rules, Chapter XII: Expedited Arbitration [Rules 75-86], Editörler: Richard Happ, Stephan Wilske, ICSID Rules and Regulations 2022: Article-by-Article Commentary Verlag C.H. Beck oHG, München, Germany 2022, s.691.

Hızlandırılmış prosedür tarafların istediğine bağlı olarak düzenlenmiştir (2022 ICSID Tahkim Kuralları 75/1. Kural). Bu anlamda küçük ve orta ölçekli şirketler için yatırım tahkimine erişim sağlanmasında, hızlandırılmış prosedürün uygulanmasına ilişkin onayın bu tür şirketlerle yapılan sözleşmelere dahil edilmesi önem arz etmektedir³⁶. Bununla birlikte taraflar, anlaşmalarını yazılı olarak hakem mahkemesine ve Genel Sekretere birlikte bildirerek yargılamanın herhangi bir aşamasında hızlandırılmış prosedürden vazgeçebilirler (2022 ICSID Tahkim Kuralları 86/1. Kural). Ayrıca herhangi bir tarafın talebi üzerine, hakem mahkemesi de tahkimin hızlandırılmış prosedüre tabi tutulmaması gerektiğine karar verebilir. Hakem mahkemesi söz konusu talebi karara bağlarken, konuların karmaşıklığını, yargılamanın aşamasını ve diğer tüm ilgili koşulları dikkate alır (2022 ICSID Tahkim Kuralları 86/2. Kural).

Hızlandırılmış prosedürde, süre sınırlarının yarıya düşürüldüğü görülmektedir. Örneğin hızlandırılmış prosedürün uygulanmadığı durumlarda, hakem mahkemesi kararının derhal ve her durumda, yargılamadaki son dilekçeden itibaren 240 gün içinde verilmesi gerekirken (2022 ICSID Tahkim Kuralları Kural 58/1(c)); hızlandırılmış prosedürde kararın mümkün olan en kısa sürede ve her durumda en geç 120 gün içinde verilmesi (2022 ICSID Tahkim Kuralları 81/1(i). Kural) gerekir.

2022 ICSID Tahkim Kurallarına göre hızlandırılmış prosedürün uygulandığı bir tahkim yargılamasının, tahkim talebinin kaydedilmesinden sonraki 470-530 gün içinde sonuçlandırılabilmesi mümkündür³⁷. Hızlandırılmış prosedür dışındaki bir tahkim yargılaması süresinin, tahkim talebinin kaydedilmesinden sonra ortalama 1470 gün olduğu³⁸ dikkate alındığında; hızlandırılmış prosedürün, tahkim yargılaması süresinin uzunluğuyla ilgili endişeleri gidermesi ve yatırım tahkiminin özellikleri göz önünde bulundurulduğunda

36 ICSID, Updated Backgrounder on Proposals for Amendment of the ICSID Rules, 28.02.2020, 30.12.2024 tarihinde https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/amendments/WP_4_Backgrounder_EN.pdf adresinden erişildi.

37 ICSID, Proposals for Amendment of the ICSID Rules — Working Paper #1, 02.08.2018, paragraf 655, 30.12.2024 tarihinde https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/WP1_Amendments_Vol_3_WP-updated-9.17.18.pdf adresinden erişildi.

38 ICSID, Proposals for Amendment of the ICSID Rules — Working Paper #1, 02.08.2018, paragraf 586, 30.12.2024 tarihinde https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/WP1_Amendments_Vol_3_WP-updated-9.17.18.pdf adresinden erişildi.

gerçekçi bir takvim arasında denge kurmaya önemli ölçüde katkıda bulunması amaçlanmıştır³⁹.

F. Dava Yönetimi Konferansı

2022 ICSID Tahkim Kuralları 31. Kuralı ile hakem mahkemesine, oturumlarda çok sayıda konu ve kanıt sunulmasını önlemek ve taraflara sorunları daraltmanın esasa ilişkin konulara zarar vermeyeceğine dair güvence vermek amacıyla⁴⁰ bir ya da daha fazla dava yönetimi konferansı (*case management conference*) düzenlenmesi değişikliği getirilmiştir. Buna göre hızlı ve maliyet etkin bir yargılama yürütmek amacıyla, hakem mahkemesinin, ilk oturumdan sonraki herhangi bir zamanda taraflarla bir veya daha fazla dava yönetimi konferansı düzenlemesi gerekir. Dava yönetimi konferansında, hakem mahkemesi itiraz edilmeyen vakıaları belirler, uyuşmazlık konularını açıklığa kavuşturur ve daraltır, uyuşmazlığın çözümüyle ilgili diğer esasa ya da usule ilişkin herhangi bir konuyu ele alır.

Uygulamada, hakem mahkemesi tarafından, dava yönetim konferansının duruşmadan dört hafta⁴¹ ya da beş hafta⁴² önce yapılmasına karar verilebilmektedir.

G. Tahkimlerin Birleştirilmesi ve Koordinasyonu

Tahkim yargılamasında tarafların rızasına bağlı olarak, bir devletin birden fazla tahkim yargılamasına dahil olduğu durumlarda, ilgili yargılamaların birleştirilmesi ya da koordine edilmesi düzenlenmiştir (2022 ICSID Tahkim Kuralları 46. Kural). Buna göre ICSID tarafından yürütülen iki veya daha fazla tahkimin tarafları, bu tahkim yargılamalarını birleştirmeyi veya koordine etmeyi kabul edebilirler (2022 ICSID Tahkim Kuralları 46/1. Ku-

39 ICSID, Proposals for Amendment of the ICSID Rules — Working Paper #1, 02.08.2018, paragraf 662, 30.12.2024 tarihinde https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/WP1_Amendments_Vol_3_WP-updated-9.17.18.pdf adresinden erişildi.

40 Torterola / Sharipov, s.55.

41 *Azienda Elettrica Ticinese v. Federal Republic of Germany*, ICSID Case No. ARB/23/47, Procedural Order No. 1, 10.05.2024, s.15, 30.12.2024 tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11579/DS20052_En.pdf adresinden erişildi.

42 *Klesch Group Holdings Limited, Klesch Refining Denmark A/S and Kalundborg Refinery A/S v. Kingdom of Denmark*, ICSID Case No. ARB/23/48, Procedural Order No. 1, 14.06.2024, s.16, 30.12.2024 tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11580/DS19956_En.pdf adresinden erişildi.

ral). Tahkimlerin birleştirilmesi için söz konusu tahkimlerin aynı taraf devletine ya da söz konusu devletin alt bölümü ya da kurumuna ilişkin olması gerekir (2022 ICSID Tahkim Kuralları 46/2. Kural).

Farklı tahkim yargılamalarının konsolidasyonu ile tutarsız ya da çelişkili kararlar veya paralel yargılamaların önlenmesi, zaman ve maliyet tasarrufu sağlanması, daha iyi karar alınması ve farklı prosedürel kurallara dayalı yargılamaların birleştirilmesinin kolaylaştırılması amaçlanmaktadır⁴³. Tahkimlerin birleştirilmesi durumunda tek bir karar verilirken; tahkimlerin koordinasyonunda ise tahkimler ayrı kararlarla sonuçlandırılır (2022 ICSID Tahkim Kuralları 46/3. Kural).

Örneğin, 2022 ICSID Tahkim Kurallarının uygulandığı enerji şartı anlaşmasına ilişkin bir tahkim yargılamasında; Avrupa Birliği, Almanya ve Danimarka'ya karşı ayrı ayrı sürdürülen üç tahkim davasının, mümkün olduğu ölçüde aynı tahkim mahkemesi tarafından birlikte görülmesi ve mümkün olduğu ölçüde, iş tekrarının en aza indirmesi ve gereksiz masrafların önlemesi amacıyla ortak bir usul takvimi ve aynı delil kayıtlarının paylaşılmasına yönelik olarak söz konusu tahkim yargılamalarının koordinasyonu kararı alınmıştır⁴⁴.

H. Bölünme Prosedürü

Bölünme prosedürünün ayrı bir kuralla düzenlenmediği 2022 ICSID Tahkim Kuralları öncesinde, ICSID Konvansiyonu mad. 41/2 hükmünde uyuşmazlığın ICSID'in ya da tahkim mahkemesinin yargı yetkisi kapsamında olmadığına ilişkin bir itirazın, ön sorun olarak ele alınıp alınmayacağı ya da uyuşmazlığın esasına dahil edilip edilmeyeceğine hakem mahkemesi tarafından karar verileceği düzenlenmekteydi.

Bölünme prosedürü, yargılamanın ayrı bir aşamasında ayrı konuların ele alınması anlamına gelir ve genellikle bölünme prosedürü yargı yetkisi

43 ICSID, Proposals for Amendment of the ICSID Rules — Working Paper #1, 02.08.2018, s.836, 30.12.2024 tarihinde https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/WP1_Amendments_Vol_3_WP-updated-9.17.18.pdf adresinden erişildi.

44 *Klesch Group Holdings Limited, Klesch Refining Denmark A/S and Kalundborg Refinery A/S v. Kingdom of Denmark*, ICSID Case No. ARB/23/48, Procedural Order No. 1, 14.06.2024, s.38, 30.12.2024 tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDB-LOBS/OnlineAwards/C11580/DS19956_En.pdf adresinden erişildi.

konularının uyuşmazlığın esaslarından ayrılmasıyla ilgili olmaktadır⁴⁵. Bölünme prosedürünün yargı yetkisi konularının esaslardan ayrılması anlamına geldiği durumda mahkeme yargı yetkisi konularını ayrı bir aşamada karara bağlar⁴⁶. 2022 ICSID Tahkim Kuralları 42. Kural ile düzenlenen bölünme prosedürü (*the bifurcation procedure*), tarafların talebiyle ya da hakem mahkemesinin kendi inisiyatifıyla bir sorunun yargılamanın ayrı bir aşamasında ele alınmasına imkan sağlanmaktadır.

Ön itirazların ayrılıp ayrılmayacağına karar vermek için takdir yetkisini kullanmak hakem mahkemesine aittir ve ICSID tahkiminde bölünme prosedürü lehine veya aleyhine bir varsayım söz konusu değildir⁴⁷. Mahkeme, bölünme prosedürüne karar vermek için takdir yetkisini kullanırken, 2022 ICSID Tahkim Kuralları 44/2. Kuralında düzenlenen faktörleri dikkate alır. Buna göre 2022 ICSID Tahkim Kuralları 44/2. Kuralı hakem mahkemesine, bölünmenin, yargılama süresini ve masrafını önemli ölçüde azaltıp azaltmayacağı, bölünen soruların çözülmesinin anlaşmazlığın önemli bir bölümünü çözüp çözmeyeceği ve ayrı aşamalarda ele alınacak konuların bölünmeyi pratik olmaktan çıkaracak kadar yakından bağlantılı olup olmadığı gibi tüm ilgili faktörleri göz önünde bulundurarak yargılamanın bölünmesi konusunda inisiyatif vermektedir⁴⁸.

Hakem mahkemesi, son talebin sunulmasından sonraki 30 gün içinde bölünme talebi hakkında bir karar verir (2022 ICSID Tahkim Kuralları 42/3(d). Kural). Hakem mahkemesinin bölünme prosedürüne karar vermesi durumunda, taraflarca aksi kararlaştırılmadığı sürece, daha sonraki bir aşamada ele alınacak sorunlarla ilgili olarak tahkim yargılaması askıya alınır (2022 ICSID Tahkim Kuralları 42/5. Kural). 2006 ICSID Tahkim Kurallarının aksine, 2022 ICSID Tahkim Kuralları bölünme prosedürüne ilişkin hakem mahkemesinin takdir

45 ICSID, Proposals for Amendment of the ICSID Rules — Working Paper #1, 02.08.2018, s.187, 30.12.2024 tarihinde https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/WP1_Amendments_Vol_3_WP-updated-9.17.18.pdf adresinden erişildi.

46 ICSID, Bifurcation-ICSID Convention Arbitration (2006 Rules), 30.12.2024 tarihinde <https://icsid.worldbank.org/procedures/arbitration/convention/process/bifurcation/2006#:~:text=Bifurcation%20most%20often%25> adresinden erişildi.

47 *Naftiran Intertrade Co. (NICO) Limited v. Kingdom of Bahrain*, ICSID Case No. ARB/22/34, Procedural Order No. 4, 12.08.2024, s.16, 30.12.2024 tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C10996/DS19954_n.pdf adresinden erişildi.

48 Torterola / Sharipov, s. 56.

yetkisini sınırlar ve hakem mahkemesinin bölünme prosedürü konusunda daha hızlı çözümler sunması için zorunlu koşullar belirler⁴⁹.

Bir tahkim yargılamasında, bölünme talebine konu olan meselenin esasla iç içe geçmesi en çok bir yatırımın var olup olmadığı meselesi ile ilgili olmaktadır⁵⁰. *Access Business Group LLC Claimant*⁵¹ davasında, bölünme talebine konu olan meselenin, bölünmeyi pratik olmaktan çıkaracak şekilde esaslarla iç içe geçmemiş olması, bölünmenin zaman ve masrafları azaltacak olması ve çözümün tahkimi sonlandırabilmesini de dikkate alarak hakem mahkemesince bölünme prosedürü kararı verilmiştir. *EMS Shipping & Trading GmbH*⁵² davasında ise bölünme talebine konu olan meselenin esasla iç içe geçmiş olması sebebiyle bölünme prosedürünün uygulanmasının pratik olmaması ve bu durumda aynı olguların ve kanıtların bir kez yerine iki kez ele alınması sebebiyle zorunlu olarak ek maliyetlere ve daha fazla zaman harcanmasına neden olacağı dikkate alınarak bölünme prosedürüne karar verilmemiştir.

II. ÜÇÜNCÜ TARAF FİNANSMANI BİLDİRİMİ

Üçüncü taraf finansmanı, ekonomik nedenlerle tahkim yargılamasına başvurma imkanı olmayanların, ICSID tahkim yargılamasından istifade etmesine olanak sağlar⁵³. Böylece ekonomik nedenlerle tahkim yargılamasında haklı iddialarını ileri sürme imkanı bulamayan kişiler, finansman şirketlerinden alacakları destek ile bu imkanı elde ederler⁵⁴. Ayrıca finansman şirketle-

49 Baltag / Alarcon, s. 177.

50 *Tayeb Benabderrahmane v. State of Qatar*, ICSID Case No. ARB/22/23, Procedural Order No. 6, 01.07.2024, s.9, 30.12.2024 tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C10796/DS19942_En.pdf adresinden erişildi.

51 *Access Business Group LLC Claimant v. United Mexican States Respondent*, ICSID Case No. ARB/23/15, Procedural Order No. 3, 29.08.2024, 30.12.2024 tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11237/DS19966_En.pdf adresinden erişildi.

52 *EMS Shipping & Trading GmbH v. Republic of Albania*, ICSID Case No. ARB/23/9, Procedural Order No. 3, 23.02.2024, 30.12.2024 tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11138/DS19486_En.pdf adresinden erişildi.

53 Laura Atherton, *Third Party Funding in Arbitration: A Perspective from England*, Arbitration World, K&L Gates Publication, 2009, s. 1.

54 Eric De Brabandere, Julia Lepeltak, "Third Party Funding in International Investment Arbitration", (Grotius Centre Working Paper No. 2012/1, 2012, s.1-19), s. 5-6; Yusuf Çalışkan, *Uluslararası Yatırım Tahkiminin Üçüncü Kişiler Tarafından Finansmanı*,

ri, detaylı hukuki değerlendirmeleri neticesinde başarı şansı yüksek tahkim yargılamalarını finanse ettiklerinden, üçüncü taraf finansmanı durumunda karşı tarafın sulh yolunu tercih etme olasılığı da gündeme gelmekte ve tahkim yargılamasının etkin ve hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulmasına imkan sağlanmaktadır⁵⁵. Bu anlamda üçüncü taraf finansmanının arkasındaki gerekçenin, ev sahibi devletin kendi topraklarındaki yatırımlarını, makul olmayan gerekçelerle kamulaştırdığında iflas eden yatırımcılar için adalete erişim olduğu savunulmaktadır⁵⁶.

Üçüncü taraf finansmanı farklı şekillerde gündeme gelebilmektedir. Örneğin, ev sahibi devlet tarafından kamulaştırıldığı iddia edilen yatırımda çıkarı olan diğer mağdur yatırımcılar, yatırımcının devlete karşı iddiasını finanse edebilir⁵⁷ ya da kâr elde etmekten ziyade davada belirli bir sonucu veya yasada bir değişikliği gerçekleştirmek için motive olan kar amacı gütmeyen fon sağlayıcılar, önemli kamu yararı etkileri taşıyan bir iddiayı veya savunmayı finanse edebilir⁵⁸ ya da yatırımcının rakibi, yatırımcının iddiasına karşı ev sahibi devletin savunmasını finanse edebilir⁵⁹.

(Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.22, S.3, 2016, s.645 – 658), s.648.

55 Çalışkan, s.650; Atherton, s. 1.

56 Kelsie Massini: “Risk Versus Reward: The Increasing Use of Third Funders in International Arbitration and the Awarding Security for Costs”, Yearbook on Arbitration and Mediation, (C. 7, 2015, s.322-338).

57 *Renta 4 S.V.S.A., Ahorro Corporación Emergentes F.I., Ahorro Corporación Eurofondo F.I., Rovime Inversiones SICAV S.A., Quasar de Valors SICAV S.A., Orgor de Valores SICAV S.A., GBI 9000 SICAV S.A. v. The Russian Federation*, SCC No. 24/2007, 20.07.2012, paragraf 222, 30.12.2024 tarihinde <https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/ita1075.pdf> adresinden erişildi.

58 ICCA, Report of the ICCA-Queen Mary Task Force on Third-Party Funding in International Arbitration, The ICCA Reports No: 4, s.109, 30.12.2024 tarihinde https://cdn.arbitration-icca.org/s3fs-public/document/media_document/Third-Party-Funding-Report%20.pdf adresinden erişildi.

59 Alexandra Nightingale: “The Significance of Uruguay’s Win Over Philip Morris International”, Intellectual Property Watch, 21.07.2016, 30.12.2024 tarihinde <https://www.ip-watch.org/2016/07/21/the-significance-of-uruguays-win-over-philip-morris-international/> adresinden erişildi; *RSM Production Corporation v. Grenada*, ICSID Case No. ARB/05/14, Decision on RSM Production Corporation’s Application for a Preliminary Ruling of 07.12.2009, paragraf 5, 30.12.2024 tarihinde http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDB-LOBS/OnlineAwards/C58/DC1350_En.pdf adresinden erişildi; *Interocean Oil Development Company and Intercocean Oil Exploration Company v. Federal Republic of Nigeria*, ICSID

Üçüncü taraf finansmanı, 2022 ICSID Tahkim Kuralları ile ilk kez düzenlendiğinden, 2022 ICSID Tahkim Kuralları 14. Kuralın kabul edilmesinden önce, üçüncü taraf finansmanının açıklanmasına karar veren hakem mahkemeleri⁶⁰, bu yetkiyi ICSID Konvansiyonu mad. 44 hükmünde düzenlenen, ICSID Konvansiyonu ya da Tahkim Kuralları ya da taraflarca kabul edilen herhangi bir kuralın kapsamı dışında kalan prosedüre ilişkin herhangi bir sorunda hakem mahkemesinin söz konusu soruna karar verme yetkisine⁶¹ veya bir yargılamayla ilgili bilgilerin açıklanmasını emretme doğal yetkisine dayandırmaktaydı⁶².

2022 ICSID Tahkim Kuralları 14/1. Kuralı, tahkim yargılamasının herhangi bir tarafının, doğrudan veya dolaylı olarak, bir bağış veya hibe yoluyla veya tahkim yargılamasının sonucuna bağlı olarak bir ücret karşılığında, tahkim yargılamasının takibi veya savunulması için fon aldığı herhangi bir üçüncü tarafın adını ve adresini açıklayan yazılı bir bildirimde bulunması yükümlülüğünü düzenlemektedir. Söz konusu finansörlerin kim-

Case No. ARB/13/20, Decision on the Proposal to Disqualify All Members of the Arbitral Tribunal, 03.10. 2017, paragraf 41, 30.12.2024 tarihinde http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C3043/DS11476_En.pdf adresinden erişildi; *ATA Construction, Industrial and Trading Company v. Hashemite Kingdom of Jordan*, ICSID Case No. ARB/08/2, 18.05.2010, paragraf 30, 30.12.2024 tarihinde http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C264/DC1491_En.pdf adresinden erişildi, Order Taking Note of the Discontinuance of the Proceeding, 11.07.2011, paragraf 34, 30.12.2024 tarihinde http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C264/DC2212_En.pdf adresinden erişildi.

- 60 Bazı tahkim yargılamalarında üçüncü taraf finansmanı düzenlemelerinin açıklanması talep edilmiştir. bkz., *Muhammet Çap & Bankrupt Sehil İnşaat Endüstri ve Ticaret Ltd. Sti. v. Turkmenistan*, ICSID Case No. ARB/12/6, Procedural Order No 3, 12.06.2015, 30.12.2024 tarihinde <https://italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw4350.pdf> adresinden erişildi; *EuroGas Inc. and Belmont Resources Inc. v. Slovak Republic*, ICSID Case No. ARB/14/14, 18.08.2017, 30.12.2024 tarihinde http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C3604/DC11035_En.pdf adresinden erişildi.
- 61 *Interocean Oil Development Company and Intercocean Oil Exploration Company v. Federal Republic of Nigeria*, ICSID Case No. ARB/13/20, Procedural Order No. 5, 15.10.2016, paragraf 91, 30.12.2024 tarihinde http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C3043/DS11474_En.pdf adresinden erişildi.
- 62 *Muhammet Çap & Bankrupt Sehil İnşaat Endüstri ve Ticaret Ltd. Sti. v. Turkmenistan*, paragraf 6; James H. Boykin, Alexander Bedrosyan: Part 3: ICSID Arbitration Rules, Chapter II: Establishment of the Tribunal [Rules 13- 21], Editörler: Richard Happ, Stephan Wilske, ICSID Rules and Regulations 2022: Article-by-Article Commentary, Verlag C.H. Beck oHG, München, Germany 2022, s. 161.

liklerinin açıklanması kuralı ile hakemlerin atanmasından önce⁶³ olası çıkar çatışmalarının erken tespit edilmesi ve böylece artan şeffaflık sayesinde çıkar çatışmalarıyla ilgili zorlukların önlenmesi ya da azaltılması hedeflenmektedir⁶⁴. Üçüncü taraf finansmanı bildirim kuralı ile tahkim yargılaması sırasında hakemlerin tarafsızlığı ve bağımsızlığı, gizlilik gibi konularda orta-ya çıkabilecek sorunların⁶⁵ önüne geçilmiş olmaktadır.

*Stratius Investments Limited*⁶⁶ kararında, tahkim yargılaması taraflarından her birinin, üçüncü taraf finansmanı bildirim kapsamında üçüncü taraf finansman sağlayıcısının adını, adresini, üçüncü taraf finansman sağlayıcısı tüzel kişi ise, bu finansmanın sahibi olan ve kontrol eden kişilerin ve tüzel kişilerin adlarının bildirilmesi gerektiği ve söz konusu bildirim yükümlülüğünün, üçüncü taraf finansmanı sona ermesi de dahil olmak üzere üçüncü taraf finansmanına ilişkin bilgilerdeki değişiklikleri de bildirme konusunda sürekli bir yükümlülük olduğu ve üçüncü taraf finansman sağlayıcısı (*third-party funder*) kavramının bir tarafın hissedarlarını, ana şirketini veya bağlı kuruluşlarını kapsamadığı açıkça ifade edilmiştir. Benzer şekilde *Azienda Elettrica Ticinese*⁶⁷ kararında da tahkim yargılaması taraflarının ilk oturumda üçüncü taraf finansmanı ile ilgili bildirimde bulunmamış olsalar da doğrudan veya dolaylı olarak, yargılamaya taraf olmayan bir kaynaktan finansman alırlarsa, derhal bildirimde bulunmakla yükümlü olduklarına karar verilmiş olması da üçüncü taraf finansman bildirim yükümlülüğünün sürekli olduğuna işaret etmektedir.

*Kurt Harald Grüninger, Alexandra Grüninger, and Sascha Spittel*⁶⁸ kararında ise üçüncü taraf finansmanının bildirilmesi durumunda, hakem mah-

63 ICSID, Backgrounder on Proposals for Amendment of the ICSID Rules, 30.12.2024 tarihinde https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/Amendment_Backgrounder.pdf adresinden erişildi.

64 Torterola / Sharipov, s. 56.

65 Çalışkan, s.658.

66 *Stratius Investments Limited v. Hungary*, ICSID Case No. ARB/24/6, Procedural Order No. 1, 11.09.2024, s.9, 30.12.2024 tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11784/DS20192_En.pdf adresinden erişildi.

67 *Azienda Elettrica Ticinese v. Federal Republic of Germany*, ICSID Case No. ARB/23/47, rocedural Order No. 1, 10.05.2024, s.18, 30.12.2024 tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11579/DS20052_En.pdf adresinden erişildi.

68 *Kurt Harald Grüninger, Alexandra Grüninger, and Sascha Spittel v. Republic of Costa Rica*, ICSID Case No. ARB/23/16, Procedural Order No. 1, 07.02.2024, s.8, 30.12.2024

kemesi üyelerinin de söz konusu finansman kuruluşuyla doğrudan veya dolaylı bağlantıları olup olmadıklarını bildirmeleri gerektiğine karar verilmiştir.

III. MASRAFLARIN TAHSİSİNE İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER VE MASRAFLAR İÇİN TEMİNAT

Tahkim yargılaması masrafları; ICSID veya başka bir tahkim kurumunun tesislerinin kullanımına ilişkin idari masraflar, hakemlerin ücretleri ve masrafları ile tarafların tahkim yargılamasıyla bağlantılı olarak katlandığı masraflar olmak üzere üç kategoriye ayrılmaktadır (2022 ICSID Tahkim Kuralları 50. Kural). Bu üç kategoriden, esas olarak yasal temsil masraflarından oluşan üçüncüsü genellikle masrafların en büyük kısmını teşkil eder⁶⁹. Bununla birlikte ICSID hakem mahkemesinin, iddianın anlamsız veya hileli olması veya geciktirici veya başka şekilde taraflardan birinin uygunsuz davranışına dayalı olması sebebiyle yaptırım olarak masrafa karar vermesi de mümkündür⁷⁰.

ICSID Konvansiyonu mad. 61 hükmü gibi 2006 ICSID Tahkim Kuralları 28. Kuralı da hakem mahkemelerin masrafları tahsis etmek için geniş takdir yetkilerini nasıl kullanmaları gerektiği konusunda sessiz kalmıştır⁷¹. 2022 ICSID Tahkim Kuralları 52. Kuralı ise hakem mahkemesinin masrafları nasıl tahsis etmesi gerektiğini açıkça düzenlemiştir. Buna göre hakem mahkemesi, yargılama masraflarına karar verirken; yargılamanın sonucu, tarafların ne oranda hızlı ve maliyet etkin bir şekilde hareket ettikleri, mahkemenin kararlarına ve kurallara ne oranda uydukları da dahil olmak üzere yargılama sırasındaki davranışları, yargılama konularının karmaşıklığı, talep edilen masrafların makul olup olmadığı gibi ilgili her durumu göz önünde bulundurur (2022 ICSID Tahkim Kuralları 52/1. Kural).

2022 ICSID Tahkim Kuralları 53. Kuralında düzenlenen hakem mahkemesinin masraflar için teminat kararı verme yetkisi ne ICSID Konvansi-

tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11238/DS19432_En.pdf adresinden erişildi.

69 Dolzer, s. 431.

70 *Churchill Mining Plc and Planet Mining Pty Ltd, formerly ARB/12/14 v. Republic of Indonesia*, ICSID Case No. ARB/12/14 and 12/40, 06.12.2016, paragraf 549, 30.12.2024 tarihinde http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C2261/DC9572_En.pdf adresinden erişildi.

71 ICSID Tahkim Kurallarının 1984, 2003 ve 2006 versiyonlarının 28/2. Kuralı ve 1968 versiyonunun 27/2. Kuralı, hakem mahkemelerinin masrafları tahsis ederken takdir yetkilerini nasıl kullanacaklarını düzenlememiştir.

yonunda ne de önceki 2006 ICSID Tahkim Kurallarında açıkça düzenlenmemiştir⁷². 2022 ICSID Tahkim Kuralları öncesinde, masraflar için teminat genellikle ICSID Konvansiyonu mad. 47 hükmü ve 2006 ICSID Tahkim Kuralları 39. Kuralına dayalı olarak geçici bir tedbir olarak uygulanmaktaydı⁷³. Dolayısıyla uygulamada bir tarafın istismarı veya ciddi suistimalinin, o tarafa yönelik masraflar için teminat sağlaması yönünde karar verilmesine neden olmaktadır⁷⁴. 2022 ICSID Tahkim Kuralları 53. Kuralı ise artık masraflar için teminatı geçici tedbirler hakkındaki mevcut 2022 ICSID Tahkim Kuralları mad. 47 hükmünden ayırmaktadır⁷⁵. Buna göre bir tarafın talebi üzerine, hakem mahkemesi, bir iddia veya karşı iddia ileri süren herhangi bir tarafa masraflar için teminat sağlaması hakkında karar verme yetkisine sahiptir (2022 ICSID Tahkim Kuralları 53/1. Kural).

Bir tahkim yargılamasında üçüncü taraf finansmanından yararlanılmış olması tek başına teminat yatırma sebebi olmasa da⁷⁶ 2022 ICSID Tahkim Kuralları 53/4. Kuralı, üçüncü taraf finansmanın varlığını teminat gösterilmesinde dikkate alınan kriterler arasında düzenlemiştir.

Üçüncü taraf finansmanına ilişkin bazı tahkim yargılamalarında, üçüncü taraf finansmanın maliyet kararlarını etkilemediği tespit edilir-

72 Noah Rubins, Part 3: ICSID Arbitration Rules, Chapter VII: Costs [Rules 50-53], Editörler: Richard Happ, Stephan Wilske, ICSID Rules and Regulations 2022: Article-by-Article Commentary, Verlag C.H. Beck oHG, München, Germany 2022, s.545.

73 *RSM Production Corporation v. Saint Lucia*, ICSID Case No. ARB/12/10, Decision on Saint Lucia's Request for Security for Costs (incorporating Dr. Griffith's Assenting Reasons and Judge Nottingham's Dissenting Opinion, 13.08.2014, 30.12.2024 tarihinde <https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw3318.pdf> adresinden erişildi.

74 *EuroGas Inc. and Belmont Resources Inc. v. Slovak Republic*, paragraf 121; *Commerce Group Corp. and San Sebastian Gold Mines, Inc. v. Republic of El Salvador*, ICSID Case No. ARB/09/17, 14.03.2011, paragraf 45, 30.12.2024 tarihinde http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C741/DC1971_En.pdf adresinden erişildi.

75 Rubins, s.545.

76 Kirstin Dodge, Jonathan Barnett, Lucas Macedo, Patryk Kulig, "Third-Party Funding and Reform of the ICSID Arbitration Rules", (Romanian Arbitration Journal, C.15, S.3, 2021, s.15-32), s.30; Adnan Tank Doğan, "Uluslararası Yatırım Tahkiminde Üçüncü Kişi Finansmanı", (Public and Private International Law Bulletin, C.42, S.2, 2022, s.713-755), s. 748.

ken⁷⁷; diğer bazı tahkim yargılamalarında ise üçüncü taraf finansmanı maliyet kararlarında dikkate alınmıştır⁷⁸.

IV. ŞEFFAFLIĞA İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER

Genel olarak tahkimin temel özelliklerinden biri, ulusal mahkemelerdeki davalara kıyasla ticari tahkimin temel ve ayırt edici bir unsuru haline gelen yargılamaların gizliliğidir⁷⁹. Ancak yatırım tahkiminde, genel olarak kamu yararının ön plana çıkması, onu ticari tahkimden farklılaştırmaktadır⁸⁰. Yatırım tahkiminde, hakem mahkemesi tarafından verilen kararların uyumsuzluğunun taraflarının ötesine uzanan sonuçları olmaktadır⁸¹; zira yatırım tahkiminde kamu yararı ön plana çıkmaktadır⁸². Yatırım tahkiminin; insan hak-

77 *Ioannis Kardassopoulos v. Georgia*, ICSID Case No. ARB/05/18, 03.03.2010, paragraf 691–692, 30.12.2024 tarihinde http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C63/DC3353_En.pdf adresinden erişildi; *RSM Production Corporation v. Grenada*, ICSID Case No. ARB/05/14, Order of the Committee Discontinuing the Proceedings and Decision on Costs, 28.04.2011, paragraf 68, 30.12.2024 tarihinde <https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/ita0727.pdf> adresinden erişildi; *ATA Construction, Industrial and Trading Company v. Hashemite Kingdom of Jordan*, ICSID Case No. ARB/08/2, Annulment Proceeding: Order Taking Note of the Discontinuance of the Proceeding, 11.07.2011, paragraf 34, 30.12.2024 tarihinde http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C264/DC2212_En.pdf adresinden erişildi.

78 *Renta 4 S.V.S.A., Ahorro Corporación Emergentes F.I., Ahorro Corporación Eurofondo F.I., Rovime Inversiones SICAV S.A., Quasar de Valores SICAV S.A., Orgor de Valores SICAV S.A., GBI 9000 SICAV S.A. v. The Russian Federation*, paragraf 223; *ACP Axos Capital GmbH v. Republic of Kosovo*, ICSID Case No. ARB/15/22, 03.05.2018, paragraf 270, 30.12.2024 tarihinde http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C4526/DS11107_En.pdf adresinden erişildi.

79 Gary B. Born: *International Commercial Arbitration*, Wolters Kluwer 2021, s.3001-3062.

80 Baltag /Alarcon, s.169.

81 Eva Kalnina, Ankita Godbole: Part 3: ICSID Arbitration Rules, Chapter X: Publication, Access to Proceedings and Non Disputing Party Submissions [Rules 62-68], Editörler: Richard Happ, Stephan Wilske, ICSID Rules and Regulations 2022: Article-by-Article Commentary, Verlag C.H. Beck oHG, München, Germany 2022, s.620.

82 Markus Gehring, Dimitrij Euler: *Public Interest in Investment Arbitration*, Editörler: Dimitrij Euler, Markus Gehring, Maxi Scherer, Transparency in International Investment Arbitration, Cambridge University Press 2015, s.8; OECD, *Transparency and Third Party Participation in Investor-State Dispute Settlement Procedures*, OECD Working Papers on International Investment 2005/01, paragraf 1, 30.12.2024 tarihinde <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2005/05/transparency-and-third-party-participation-in-investor-state-dispute-settlement->

ları, çevre hakları ve kamu politikası gibi sivil toplumun farklı ve önemli çıkarlarını etkilemesi, yatırım tahkiminde şeffaflığın önemini ortaya koymaktadır⁸³. Bu anlamda 2022 ICSID Tahkim Kuralları da şeffaflığa ağırlık vermektedir.

2006 ICSID Tahkim Kurallarında şeffaflığa ilişkin kuralların birçoğu dağıtılmış şekilde düzenlenirken, 2022 ICSID Tahkim Kurallarında şeffaflığa özgü tek bir bölüm olan 10. Bölümde 62-68. Kurallarda ayrıca ve müstakil olarak düzenlenmiş olması, 2022 ICSID Tahkim Kurallarında şeffaflığa verilen önemi bir göstermektedir⁸⁴.

2022 ICSID Tahkim Kuralları 62/3. Kural ile 60 günlük süre içerisinde tahkim yargılaması taraflarının, yazılı olarak hakem mahkemesi kararının yayınlanmasına itiraz etmemesi durumunda kararın yayınlanmasına izin verilmiş sayılacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla ICSID'in tarafların onayını almadan kararı yayınlamayacağını düzenleyen 2006 ICSID Tahkim Kuralları 48/4. Kuralı tersine çevrilmiştir. Böylece genel kural artık taraf rızasından taraf itirazına çevrilmiştir⁸⁵. Tarafların 60 günlük süre içerisinde hakem mahkemesi kararının yayınlanmasına itiraz etmesi durumunda, taraflarla istişare edildikten sonra bu belgeler kısıtlı olarak yayınlanır.

Hakem mahkemesi tarafların yanı sıra, vekillerinin, tanıkların, uzmanların, hakem mahkemesine yardımcı olan kişilerin taraflardan herhangi birinin itirazı olmadığı sürece duruşmaları gözlemlemesine izin verir (2022 ICSID Tahkim Kuralları 65/1. Kural) Ayrıca ICSID, bir tarafın talebi üzerine, diğer taraf itiraz etmediği takdirde duruşmaların kayıtlarını veya tutanaklarını yayınlar (2022 ICSID Tahkim Kuralları 65/3. Kural).

procedures_g17a16e5/524613550768.pdf adresinden erişildi; Tomoko Ishikawa, "Third Party Participation in Investment Treaty Arbitration", (International & Comparative Law Quarterly, C.59 , S.2, 2010, s.373 – 412), s.373, 375; Toby Landau, Romesh Weeramantry: A Case for Transparency in Investment Arbitration, Editörler: Meg Kinnear, Geraldine Fische ve diğerleri, Building International Investment Law: The First 50 Years of ICSID, Wolters Kluwer 2015, s.669, 675.

83 Baltag /Alarcon, s.167.

84 Gary J. Shaw: "The 2022 ICSID Rules: A Leap Toward Greater Transparency in ICSID Arbitration", (ICSID Review- Foreign Investment Law Journal, C.38, S.1, 2023, s.54–71), s.57.

85 Ank Santens, Panagiotis Chalkias: "The 2022 Amendments to the ICSID Rules and Regulations-An Effort to Address Two Key Criticisms of Investor-State Arbitration", (b-Arbitra, Belgian Review of Arbitration, C.2022, S.2, s.410 – 415), s.414.

Hakem mahkemesinin, uyuşmazlık dışı bir tarafın sunumuna izin verip vermemeye karar verirken dikkate alması gereken koşullar açıkça düzenlenmiştir (2022 ICSID Tahkim Kuralları 67/2. Kural). Buna göre söz konusu sunumun uyuşmazlık kapsamındaki bir konuyu ele alıp almadığı, sunumun mahkemenin yargılamayla ilgili olgusal veya yasal bir sorunu belirlemesine nasıl yardımcı olacağı, uyuşmazlık dışı tarafın tahkim yargılamasında önemli bir çıkarının olup olmadığı, herhangi bir kişi veya kuruluşun uyuşmazlık dışı tarafa sunumu için mali veya başka bir yardım sağlayıp sağlamadığı konuları da dahil olmak üzere hakem mahkemesi tarafından ilgili tüm koşullar dikkate alınır.

Hakem mahkemesi, herhangi bir taraf itiraz etmediği takdirde, uyuşmazlık dışı bir tarafa, tahkim yargılamasında sunulan ilgili belgeleri sağlaması düzenlenmiştir (2022 ICSID Tahkim Kuralları 67/6. Kural). Hakem mahkemesinin, uyuşmazlık dışı bir tarafın yazılı sunum yapmasına izin vermesi durumunda, tarafların sunum hakkında gözlemlerde bulunma hakkına sahip oldukları açıkça düzenlenmiştir (2022 ICSID Tahkim Kuralları 67/7. Kural).

Tahkim yargılamasının taraflarının, yatırım antlaşmaları aracılığıyla 2022 ICSID Tahkim Kuralları ile düzenlenen şeffaflık kurallarını geçersiz kılmaları mümkündür. Ancak şeffaflık kurallarının belirli bir uyuşmazlığa uygulanması durumunda söz konusu kuralların değiştirilemeyeceğine göz önünde bulundurmak gerekir⁸⁶. Bu anlamda tarafların kendi iradeleriyle, şeffaflık ve gizlilik arasındaki dengeyi tesis edemedikleri durumda 2022 ICSID Tahkim Kurallarının şeffaflık lehine olacağına dikkat edilmelidir.

SONUÇ

2022 ICSID Tahkim Kuralları, hakem mahkemesi ve taraflara, yargılamayı iyi niyetle, süratle ve uygun maliyetli bir şekilde yürütme genel yükümlülüğü, belgelerin elektronik olarak dosyalanması, ilk oturumun uzaktan yapılması, açıkça hukuki dayanaktan yoksun iddiaların aynı zamanda mahkemenin yargı yetkisine ilişkin iddiaları da kapsamaması, başta hakem kararlarının verilmesi olmak üzere yargılama süreçlerine ilişkin süre sınırları getirilmesi, daha az karmaşık tahkim yargılamaları ve özellikle sınırlı mali kaynaklara sahip olan küçük ve orta ölçekli şirketler için hızlandırılmış prosedür gibi maliyetlerin azaltılması ve yargılama prosedürlerinin hızlandırılmasına ilişkin değişiklikler getirmiştir.

86 Shaw, s.69.

Ev sahibi devletin kendi topraklarındaki yatırımlarını, makul olmayan gerekçelerle kamulaştırması durumunda ekonomik zorluk yaşayan yatırımcıların adalete erişimi sağlayan üçüncü taraf finansmanı 2022 ICSID Tahkim Kurallarında ilk kez düzenlenmiştir. Böylece üçüncü taraf finansmanı bildiri ile finansörlerin kimliklerinin açıklanması ve olası çıkar çatışmalarının erken tespit edilerek, artan şeffaflık sayesinde çıkar çatışmalarıyla ilgili zorlukların önlenmesi ya da azaltılması hedeflenmiştir.

2022 ICSID Tahkim Kurallarında hakem mahkemesinin, masrafları nasıl tahsis etmesi gerektiği açıkça düzenlemiştir. Yine hakem mahkemesinin masraflar için teminat kararı verme yetkisi açıkça düzenlenmiştir. Böylece bir tarafın talebi üzerine, mahkeme, bir iddia veya karşı iddia ileri süren herhangi bir tarafa masraflar için teminat sağlaması hakkında karar verme yetkisine sahiptir. 2022 ICSID Tahkim Kurallarında şeffaflığa ilişkin hükümler ayrı bir bölümde düzenlenmiştir. Tahkim yargılaması taraflarının, yazılı olarak hakem mahkemesi kararının yayınlanmasına itiraz etmemesi durumunda kararın yayınlanmasına izin verilmiş sayılacağı düzenlenmesi ile genel kural olan taraf rızası tersine çevrilerek taraf itirazı genel kural haline getirilmiştir.

Yatırım tahkimi yargılamalarını daha etkin hale getirmeyi ve ICSID'i daha geniş bir dava yelpazesi için erişilebilir kılmayı hedefleyen 2022 ICSID Tahkim Kurallarının, söz konusu bu amacını ne oranda gerçekleştireceği, 2022 ICSID Tahkim Kurallarının tahkim yargılamalarında uygulanması ile ortaya çıkacaktır.

KAYNAKÇA

Antonietti, Aurelia: “The 2006 Amendments of the ICSID Rules and Regulations and the Additional Facility Rules”, (ICSID Review, C.21, S.2, 2006, s.427, 448).

Atherton, Laura: Third Party Funding in Arbitration: A Perspective from England, Arbitration World, K&L Gates Publication, 2009.

Baltag, Crina/ Alarcon, Maria José: “2022 ICSID Regulations and Rules: Towards Efficiency and Consistency in Investment Arbitration Proceedings”, Editörler: João Bosco Lee, Flavia Foz Mange, (Revista Brasileira de Arbitragem, Kluwer Law International, C. 19, S. 75, 2022, s.163-186).

Born, Gary B.: International Commercial Arbitration, Wolters Kluwer 2021.

Boykin, James H. / Bedrosyan, Alexander: Part 3: ICSID Arbitration Rules, Chapter II: Establishment of the Tribunal [Rules 13- 21], Editörler: Richard Happ, Stephan Wilske, ICSID Rules and Regulations 2022: Article-by-Article Commentary, Verlag C.H. Beck oHG, München, Germany 2022.

Böckstiegel, Karl-Heinz: Introduction, Editörler: Richard Happ, Stephan Wilske, ICSID Rules and Regulations 2022: Article-by-Article Commentary, Verlag C.H. Beck oHG, München, Germany 2022.

Chaisse, Julien: “Delays Expected but Duration of Delays Unpredictable: Causes, Types, and Symptoms of Procedural Applications in Investment Arbitration”, (Arbitration International, C.37, S.4, 2021, s.863–901).

Çalışkan, Yusuf: Uluslararası Yatırım Tahkiminin Üçüncü Kişiler Tarafından Finansmanı, (Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.22, S.3, 2016, s.645 – 658).

De Brabandere, Eric / Lepeltak, Julia: “Third Party Funding in International Investment Arbitration”, (Grotius Centre Working Paper No. 2012/1, 2012, s.1-19).

Dodge, Kirstin / Barnett, Jonathan/ Macedo, Lucas / Kulig, Patryk: “Third-Party Funding and Reform of the ICSID Arbitration Rules”, (Romanian Arbitration Journal, C.15, S.3, 2021, s.15-32).

Doğan, Adnan Tarık: “Uluslararası Yatırım Tahkiminde Üçüncü Kişi Finansmanı”, (Public and Private International Law Bulletin, C.42, S.2, 2022, s.713–755).

Dolzer, Rudolf: Principles of International Investment Law, Editörler: Rudolf Dolzer, Ursula Kriebaum, Christoph Schreuer, Oxford University Press 2022.

Franck, Susan D.: Arbitration Costs: Myths and Realities in Investment Treaty Arbitration, Oxford University Press 2019.

Frey, Amy Roebuck/ Soule, Cedric: Part 3: ICSID Arbitration Rules, Chapter XII: Expedited Arbitration [Rules 75-86], Editörler: Richard Happ, Stephan Wilske, ICSID Rules and Regulations 2022: Article-by-Article Commentary, Verlag C.H. Beck oHG, München, Germany 2022.

Gehring, Markus/ Euler, Dimitrij: Public Interest in Investment Arbitration, Editörler: Dimitrij Euler, Markus Gehring, Maxi Scherer, Transparency in International Investment Arbitration, Cambridge University Press 2015.

Harutyunyan, Marlena: “The Revised ICSID Rules: A Further Step Towards Transparency and Efficiency”, Editör: Matthias Scherer, ASA Bulletin, (Kluwer Law International, C.40, S.3, 2022, s. 529 – 540).

Ishikawa, Tomoko: “Third Party Participation in Investment Treaty Arbitration”, (International & Comparative Law Quarterly, C. 59, S. 2, 2010, s.373 – 412).

Kalnina, Eva / Godbole, Ankita: Part 3: ICSID Arbitration Rules, Chapter X: Publication, Access to Proceedings and Non Disputing Party Submissions [Rules 62-68], Editörler: Richard Happ, Stephan Wilske, ICSID Rules and Regulations 2022: Article-by-Article Commentary, Verlag C.H. Beck oHG, München, Germany 2022.

Landau, Toby/ Weeramantry, Romesh: A Case for Transparency in Investment Arbitration, Editörler: Meg Kinnear, Geraldine Fische ve diğerleri, Building International Investment Law: The First 50 Years of ICSID, Wolters Kluwer 2015.

Massini, Kelsie: “Risk Versus Reward: The Increasing Use of Third Funders in International Arbitration and the Awarding Security for Costs”, Yearbook on Arbitration and Mediation, (C. 7, 2015, s.322-338).

Metalclad Corporation v. United Mexican States, 30.08.2000, (ICSID Reports, C.5, 2002, s.209-235).

Parra, Antonio R.: “The 2022 Amendments of the Regulations and Rules of the International Centre for Settlement of Investment Disputes: Change and Continuity”, (Journal of World Investment & Trade, C.23, 2022, s.717–736).

Raviv, Adam: “A Few Steps to a Faster ICSID”, (Global Arbitration Review, C.8, S.5, s.23-26).

Rubins, Noah: Part 3: ICSID Arbitration Rules, Chapter VII: Costs [Rules 50-53], Editörler: Richard Happ, Stephan Wilske, ICSID Rules and Regulations 2022: Article-by-Article Commentary, Verlag C.H. Beck oHG, München, Germany 2022.

Santens, Ank/ Chalkias, Panagiotis: “The 2022 Amendments to the ICSID Rules and Regulations-An Effort to Address Two Key Criticisms of Investor-State Arbitration”, (b-Arbitra, Belgian Review of Arbitration, C.2022, S.2, s.410 – 415).

Shaw, Gary J.: “The 2022 ICSID Rules: A Leap Toward Greater Transparency in ICSID Arbitration”, (ICSID Review- Foreign Investment Law Journal, C.38, S.1, 2023, s. 54–71).

Tortorola, Ignacio/ Sharipov, Farhod: “Note The 2022 ICSID Arbitration Rules: Modernizing International Investment Dispute Resolution”, (ICSID Review, C.39, S.1, 2024, s.52–60).

Wilske, Stephan: “Legal Challenges to Delayed Arbitral Awards”, (Contemporary Asia Arbitration Journal, C. 6, S. 2, 2013, s.153–186).

İnternet Kaynakları

Access Business Group LLC Claimant v. United Mexican States Respondent, ICSID Case No. ARB/23/15, Procedural Order No. 3, 29.08.2024, https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11237/DS19966_En.pdf

ACP Axos Capital GmbH v. Republic of Kosovo, ICSID Case No. ARB/15/22, 03.05.2018, http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C4526/DS11107_En.pdf

AFC Investment Solutions S.L. v. Republic of Colombia, ICSID Case No. ARB/20/16, 24.02.2022, <https://icsid.worldbank.org/cases/content/tables-of-decisions/manifest-lack-of-legal-merit>

AHG Industry GmbH & Co. KG v. Republic of Iraq, ICSID Case No. ARB/20/21, 30.09.2022, <https://icsid.worldbank.org/cases/content/tables-of-decisions/manifest-lack-of-legal-merit>

Alarcon, Maria José: “ICSID Reform: Balancing the Scales?”, Kluwer Arbitration Blog, 28.01.2022, <https://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2022/01/28/icsid-reform-balancing-the-scales/>

Almaden Minerals Ltd. and Almadex Minerals Ltd. v. United Mexican States, ICSID Case No. ARB/24/23, Procedural Order No. 1, 27.11.2024, https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11985/DS20313_En.pdf

Almasryia for Operating & Maintaining Touristic Construction Co. L.L.C. v. State of Kuwait, ICSID Case No. ARB/18/2, 01.11.2019, <https://icsid.worldbank.org/cases/content/tables-of-decisions/manifest-lack-of-legal-merit>

Ansung Housing Co., Ltd. v. People's Republic of China, ICSID Case No. ARB/14/25, 09.03.2017, http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C3885/DC10053_En.pdf

ATA Construction, Industrial and Trading Company v. Hashemite Kingdom of Jordan, ICSID Case No. ARB/08/2, 18.05.2010, http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C264/DC1491_En.pdf

ATA Construction, Industrial and Trading Company v. Hashemite Kingdom of Jordan, ICSID Case No. ARB/08/2, Annulment Proceeding: Order Taking Note of the Discontinuance of the Proceeding, 11.07.2011, http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C264/DC2212_En.pdf

Azienda Elettrica Ticinese v. Federal Republic of Germany, ICSID Case No. ARB/23/47, Procedural Order No. 1, 10.05.2024, https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11579/DS20052_En.pdf

Churchill Mining Plc and Planet Mining Pty Ltd, formerly ARB/12/14 v. Republic of Indonesia, ICSID Case No. ARB/12/14 and 12/40, 06.12.2016, http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C2261/DC9572_En.pdf

Commerce Group Corp. and San Sebastian Gold Mines, Inc. v. Republic of El Salvador, ICSID Case No. ARB/09/17, 14.03.2011, http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C741/DC1971_En.pdf

Edenred SA v. Hungary, ICSID Case No. ARB/13/21, 07.02.2019, <https://icsid.worldbank.org/cases/content/tables-of-decisions/manifest-lack-of-legal-merit>

EMS Shipping & Trading GmbH v. Republic of Albania, ICSID Case No. ARB/23/9, Procedural Order No. 3, 23.02.2024, https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11138/DS19486_En.pdf

EuroGas Inc. and Belmont Resources Inc. v. Slovak Republic, ICSID Case No. ARB/14/14, 18.08.2017,

http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C3604/DC11035_En.pdf

Global Trading Resource Corp. and Globex International, Inc. v. Ukraine, ICSID Case No. ARB/09/11, 01.12.2010, <https://icsid.worldbank.org/cases/content/tables-of-decisions/manifest-lack-of-legal-merit>

ICC (International Court of Arbitration), Note to Parties and Arbitral Tribunals on the Conduct of the Arbitration under the ICC rules of Arbitration, 01.01.2021, <https://iccwbo.org/wp-content/uploads/sites/3/2020/12/icc-note-to-parties-and-arbitral-tribunals-on-the-conduct-of-arbitration-english-2021.pdf>

ICCA, Report of the ICCA-Queen Mary Task Force on Third-Party Funding in International Arbitration, The ICCA Reports No: 4, https://cdn.arbitration-icca.org/s3fs-public/document/media_document/Third-Party-Funding-Report%20.pdf

ICSID, Administrative Council Approves Amendment of ICSID Rules, News Releases, 21.03.2022, <https://icsid.worldbank.org/news-and-events/communiques/icsid-administrative-council-approves-amendment-icsid-rules>

ICSID, Backgrounder on Proposals for Amendment of the ICSID Rules, https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/Amendment_Backgrounder.pdf

ICSID, Bifurcation-ICSID Convention Arbitration (2006 Rules), 30.12.2024 tarihinde <https://icsid.worldbank.org/procedures/arbitration/convention/process/bifurcation/2006#:~:text=Bifurcation%20most%20often%25>

ICSID, Database of ICSID Member States, <https://icsid.worldbank.org/about/member-states/database-of-member-states>

ICSID, ICSID Rules and Regulations Amendment, <https://icsid.worldbank.org/resources/rules-amendments>

ICSID, Proposals for Amendment of ^[L]_[SEP] the ICSID Rules-Working Paper #1, 02.08.2018, https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/WP1_Amendments_Vol_3_WP-updated-9.17.18.pdf

ICSID, Rule Amendment Project - Member State & Public Comments on Working Paper # 1, 03.08.2018, https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/amendments/Compendium_Comments_Rule_Amendment_3.15.19.pdf

ICSID, Suggested Changes to the ICSID Rules and Regulations 21.05.2005, <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/Suggested%20Changes%20to%20the%20ICSID%20Rules%20and%20Regulations.pdf>

ICSID, Suggested Changes to the ICSID Rules and Regulations 21.05.2005, <https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/Suggested%20Changes%20to%20the%20ICSID%20Rules%20and%20Regulations.pdf>

ICSID, The First Year of Practice Under the ICSID 2022 Rules, https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/The_First_Year_of_Practice_Under_the_ICSID.Rules.pdf

ICSID, Updated Backgrounder on Proposals for Amendment of the ICSID Rules, 28.02.2020, https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/amendments/WP_4_Backgrounder_EN.pdf

InfraRed Environmental Infrastructure GP Limited and others v. Kingdom of Spain, ICSID Case No. ARB/14/12, 08.03.2021, <https://icsid.worldbank.org/cases/content/tables-of-decisions/manifest-lack-of-legal-merit>

Interocean Oil Development Company and Interocean Oil Exploration Company v. Federal Republic of Nigeria, ICSID Case No. ARB/13/20, Procedural Order No. 5, 15.10.2016, http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C3043/DS11474_En.pdf

Interocean Oil Development Company and Interocean Oil Exploration Company v. Federal Republic of Nigeria, ICSID Case No. ARB/13/20, Decision on the Proposal to Disqualify All Members of the Arbitral Tribu-

nal, 03.10.2017, http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C3043/DS11476_En.pdf

Ioannis Kardassopoulos v. Georgia, ICSID Case No. ARB/05/18, 03.03.2010, http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C63/DC3353_En.pdf

Klesch Group Holdings Limited, Klesch Refining Denmark A/S and Kalundborg Refinery A/S v. Kingdom of Denmark, ICSID Case No. ARB/23/48, Procedural Order No. 1, 14.06.2024, https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11580/DS19956_En.pdf

Kurt Harald Grüninger, Alexandra Grüninger, and Sascha Spittel v. Republic of Costa Rica, ICSID Case No. ARB/23/16, Procedural Order No. 1, 07.02.2024, https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11238/DS19432_En.pdf

Lotus Holding Anonim Şirketi v. Turkmenistan, ICSID Case No. ARB/17/30, 06.04.2020, <https://icsid.worldbank.org/cases/content/tables-of-decisions/manifest-lack-of-legal-merit>

MOL Hungarian Oil and Gas Company Plc v. Republic of Croatia, ICSID Case No. ARB/13/32, 02.12.2014, http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C3244/DC5212_En.pdf

Muhammet Çap & Bankrupt Sehil İnşaat Endüstri ve Ticaret Ltd. Sti. v. Turkmenistan, ICSID Case No. ARB/12/6, Procedural Order No 3, 12.06.2015, <https://italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw4350.pdf>

Naftiran Intertrade Co. (NICO) Limited v. Kingdom of Bahrain, ICSID Case No. ARB/22/34, Procedural Order No. 4, 12.08.2024, s.16, 30.12.2024 tarihinde https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C10996/DS19954_En.pdf

Nightingale, Alexandra: “The Significance of Uruguay’s Win Over Philip Morris International”, Intellectual Property Watch, 21.07.2016, <https://www.ip-watch.org/2016/07/21/the-significance-of-uruguays-win-over-philip-morris-international/>

NiQuan Energy LLC and NiQuan Energy Trinidad Limited v. Trinidad and Tobago, ICSID Case No. ARB/24/17, Procedural Order No. 1, 11.12.2024, https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11925/DS20291_En.pdf

OECD, Transparency and Third Party Participation in Investor-State Dispute Settlement Procedures, OECD Working Papers on International Investment 2005/01, https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2005/05/transparency-and-third-party-participation-in-investor-state-dispute-settlement-procedures_g17a16e5/524613550768.pdf

Renta 4 S.V.S.A., Ahorro Corporación Emergentes F.I., Ahorro Corporación Eurofondo F.I., Rovime Inversiones SICAV S.A., Quasar de Valores SICAV S.A., Orgor de Valores SICAV S.A., GBI 9000 SICAV S.A. v. The Russian Federation, SCC No. 24/2007, 20.07.2012, <https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/ita1075.pdf>

RSM Production Corporation v. Grenada, ICSID Case No. ARB/05/14, Decision on RSM Production Corporation's Application for a Preliminary Ruling of 07.12.2009, http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C58/DC1350_En.pdf

RSM Production Corporation v. Grenada, ICSID Case No. ARB/05/14, Order of the Committee Discontinuing the Proceedings and Decision on Costs, 28.04.2011, <https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/ita0727.pdf>

RSM Production Corporation v. Saint Lucia, ICSID Case No. ARB/12/10, Decision on Saint Lucia's Request for Security for Costs (incorporating Dr. Griffith's Assenting Reasons and Judge Nottingham's Dissenting Opinion, 13.08.2014, <https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw3318.pdf>

RSM Production Corporation and others v. Grenada, ICSID Case No. ARB/10/6, 10.12.2010, <https://icsid.worldbank.org/cases/content/tables-of-decisions/manifest-lack-of-legal-merit>

Sinclair, Anthony/ Fisher, Louise/ Macrory, Sarah: "ICSID Arbitration: How Long Does It Take?", ICSID Statistic, https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/parties_publications/C3765/Claimant%27s%20Response%20to%20the%20Respondent%27s%20Requests%20under%20ICSID%20Arbitration%20Rules%2028%281%29%20and%2039%281%29/Legal%20Authorities/CL-13.PDF

Stratius Investments Limited v. Hungary, ICSID Case No. ARB/24/6, Procedural Order No. 1, 11.09.2024, https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C11784/DS20192_En.pdf

Tayeb Benabderrahmane v. State of Qatar, ICSID Case No. ARB/22/23, Procedural Order No. 6, 01.07.2024, https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C10796/DS19942_En.pdf

Trans-Global Petroleum Inc. v. Hashemite Kingdom of Jordan, ICSID Case No. ARB/07/25, 12.05.2008, http://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C254/DC750_En.pdf

Vasilisa Ershova and Jegor Jeršov v. Republic of Bulgaria, ICSID Case No. ARB/22/29, Decision on the Respondent's objections pursuant to ICSID Arbitration Rule 41(5), 25.07.2023, https://icsidfiles.worldbank.org/icsid/ICSIDBLOBS/OnlineAwards/C10898/DS19003_En.pdf

Victor Pey Casado and President Allende Foundation v. Republic of Chile, ICSID Case No. ARB/98/2, tarihinde <https://icsid.worldbank.org/cases/case-database/case-detail?CaseNo=ARB/98/2>

Watkins Holdings S.à r.l. and others v. Kingdom of Spain, ICSID Case No. ARB/15/44, 22.01.2024, <https://icsid.worldbank.org/cases/content/tables-of-decisions/manifest-lack-of-legal-merit>